

## การศึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเลของหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต A study of activities to develop a marine tourism route in Mai Khao Beach, Phuket

สุภัทรา สังข์ทอง<sup>1\*</sup>, นิมิต ชุ่นสั้น<sup>2</sup> และกัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล<sup>3</sup>  
Supattra Sungthong<sup>1\*</sup>, Nimit Soonsan<sup>2</sup> and Kanyapat Pattanapokinsakul<sup>3</sup>

<sup>1</sup> อาจารย์, สังกัดสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวทางทะเล, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

<sup>1</sup> Lecturer, Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University.

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

<sup>2</sup> Ph.D., Assistant Professor in Business Administration, Phuket Rajabhat University.

<sup>3</sup> อาจารย์, สังกัดสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ (นานาชาติ), คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

<sup>3</sup> Lecturer, Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University.

\* Corresponding author, E-mail: Nimit.s@pkru.ac.th

### บทคัดย่อ

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแต่ละจุดหมายปลายทาง และช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่ชุมชนในแต่ละแห่งได้สูงขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวของชายหาด และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเลของชายหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 25 คน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของหาดไม้ขาว จำนวน 5 คน และประชาชนในชุมชนหาดไม้ขาว จำนวน 20 คน ด้วยเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แล้วจึงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชุมชนไม้ขาว ประกอบด้วย 3 จุด ได้แก่ หาดไม้ขาว นาผืนสุดท้าย และควายฮับ ซึ่งทำให้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวได้จำนวน 1 เส้นทาง และใช้เวลาการเดินทางท่องเที่ยวเป็นระยะเวลา 1 วัน

**คำสำคัญ:** กิจกรรม, เส้นทางท่องเที่ยว, ท่องเที่ยวทะเล, ชายหาด, ภูเก็ต

### Abstract

Tourism route development facilitate for tourists in each destination and also increasing the potential of each community. The objective of this study is to determined the survey and compile all data about activities on the beach area, afterward lead to the development a marine tourism route at Mai Khao Beach, Phuket. The action research was applied to this study. The data were compiled from the 25 samplings, there are 5 people from entrepreneur sector from Mai Khao Beach, and the other 25 Mai Khao villagers by using a questionnaire called semi-structured or guided interviews, and using the content analysis afterward. The research result showed that the best activities and places with good potentials for tourist attractions at Mai Khao beach area comprise 3



places, there are Mai khao Beach, last rice field and Kwai Hub (Buffalo Hub), which finally 1 route can be developed as a one-day trip journey.

**Keywords:** Activities, Tourism route, Marine tourism, Beach, Phuket

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจุดหมายปลายทาง ผ่านการกระจายรายได้สู่ธุรกิจและในแต่แหล่งท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่สมาชิกของชุมชนมีบทบาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (พจนานุกรม และสมภพ ยี่จ่อหอ, 2556) นอกจากนี้ต้องพัฒนาบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ทั้งเรื่องของหัตถกรรม วรรณกรรมชุมชน การทำอาหารท้องถิ่น สถาปัตยกรรม เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างความเพลิดเพลินให้นักท่องเที่ยวแล้ว ยังสามารถเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นกับผู้มาเยือนได้อีกด้วย (วีระพล ทองมา, 2558)

นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภูเก็ตให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลหรือชายหาด ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลจำนวนมาก และมีชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม และเมื่อพิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัดภูเก็ตที่มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนตามอัตลักษณ์ของพื้นที่ โดยเฉพาะชายหาดไม้ขาวที่ความโดดเด่นของชายหาด และนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อให้ให้นักวิจัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวได้ร่วมกันศึกษาปัญหา ร่วมกัน กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการศึกษา กิจกรรมเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเลของชายหาดไม้ขาว จึงสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และกระจายรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวของชายหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของชายหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต

### ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่กำหนดขอบเขตของการศึกษาในพื้นที่หาดไม้ขาว อำเภอลำพูน จังหวัดภูเก็ต ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต จำนวน 25 คน แบ่งเป็น ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของหาดไม้ขาว จำนวน 5 คน และประชาชนในชุมชนหาดไม้ขาว จำนวน 20 คน ซึ่งใช้การคัดเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Selection)

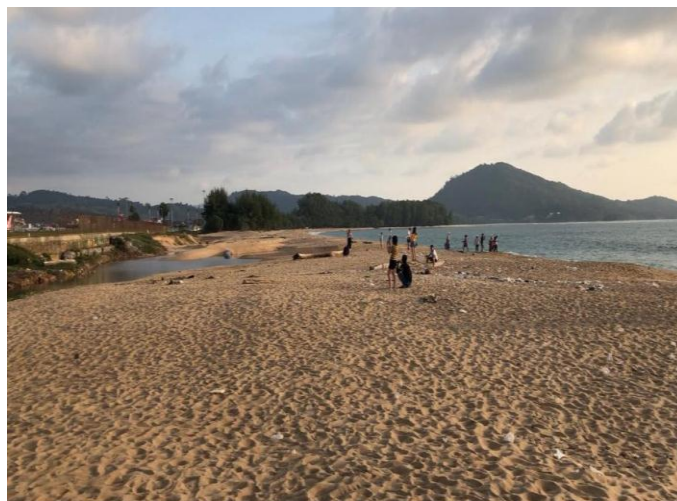
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) ที่ได้พัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มต้นสำรวจข้อมูลชุมชนเบื้องต้นโดยการลงพื้นที่ไปยังศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหาดไม้ขาว แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์

ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย ที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์พรรณนา (Content analysis) ที่ได้ทำการจำแนกข้อมูลและสร้างข้อสรุปแนวคิดในข้อมูลในประเด็นที่ศึกษาที่ผ่านตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลหลักฐานและผลการวิจัยที่ต้องอาศัยการตีความหมายของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มีความถูกต้องและตรงประเด็น

### ผลการวิจัย

กิจกรรมที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของหาดไม้ขาว ประกอบด้วย 3 จุด ได้แก่ หาดไม้ขาว นาผืนสุดท้าย และควายฮับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สถานที่แรกที่มีดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ หาดไม้ขาว พื้นที่ของชายหาดส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ซึ่งเป็นหาดที่มีความยาวมากที่สุดบนเกาะภูเก็ต เป็นหาดที่มีความเงียบสงบ จึงทำให้เป็นที่ประทับใจและนิยมสำหรับนักท่องเที่ยว เหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นส่วนตัวสูง จุดเด่นที่แตกต่างจากหาดอื่นๆ ในจังหวัดภูเก็ต แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือเนื่องจากเป็นจุดวางไข่ของเต่ามะเฟือง ซึ่งแม่เต่ามะเฟืองขึ้นมาวางไข่ในทุกเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม โดยในอดีตมีกิจกรรมการเดินเต่าหรือการสังเกตแม่เต่าที่วางไข่ แต่ปัจจุบันกิจกรรมนี้ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเป็นการรบกวนการวางไข่ตามธรรมชาติของเต่ามะเฟือง นอกจากนั้นแล้วยังเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์น้ำตื่นจำนวนมาก ได้แก่ ปลา จักจั่น ทะเล และปู เป็นต้น จึงสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม เช่น การหาจักจั่นทะเล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองหาจักจั่นและนำไปปรุงเป็นอาหารต่อไป ส่วนกิจกรรมที่สองคือ เป็นจุดชมวิวยอดนิยมของ Landing เครื่องบิน เนื่องจากสนามบินนานาชาติภูเก็ตเป็นสนามบินที่มีเที่ยวบินหนาแน่นเป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย ซึ่งหาดไม้ขาวตั้งอยู่บริเวณด้านหลังสนามบินนานาชาติภูเก็ต ส่งผลให้ผู้คนที่เดินผ่านชายหาดจะมองเห็นเครื่องบินในระยะใกล้ ๆ หรือบางครั้งเมื่อไปยืนตรงเส้นทางลงจะเหมือนกับว่าเครื่องบินกำลังบินข้ามศีรษะ ซึ่งเมื่อถ่ายภาพออกมาจะดูใกล้มาก เป็นเหตุผลสำคัญที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวยุคใหม่ และกิจกรรมนี้ก็เป็นการทำให้หาดไม้ขาวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบ “Unseen” แห่งใหม่ของภูเก็ต



ภาพที่ 1 หาดไม้ขาว



ภาพที่ 2 การจับจักจั่น

สถานที่ต่อมา คือ นาผืนสุดท้าย มีพื้นที่ประมาณ 120 ไร่ เป็นโครงการเชิงอนุรักษ์อาชีพชาวนา ภูเก็ตอย่างจริงจัง ในปี พ.ศ. 2554 ถือเป็นจุดเริ่มต้นโครงการที่เน้น “นาผืนสุดท้ายของจังหวัดภูเก็ต” ภาพชาวนาตีข้าวและสีข้าวคงเป็นภาพที่ไม่คุ้นตาชาวภูเก็ตมากนัก “ปลูกวันแม่เก็บเกี่ยวกับพ่อ” แต่กิจกรรมการดำน้ำ เกี่ยวข้าวที่ได้สัมผัสวิถีชีวิตการทำนาของชาวบ้านที่นี้ยังคงส่งเสริมองค์ความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดขึ้นในจังหวัดภูเก็ต



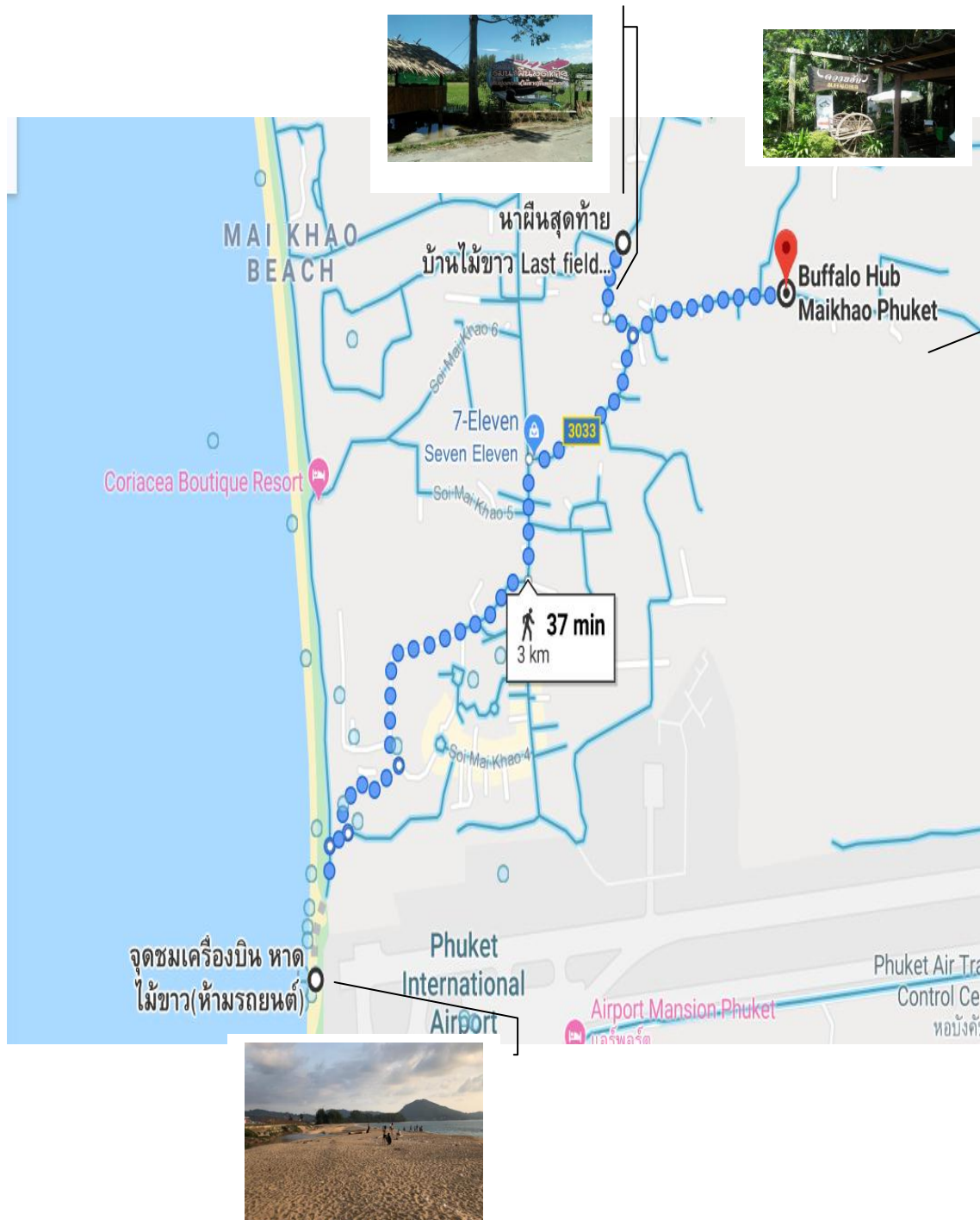
ภาพที่ 3 นาผืนสุดท้าย

สถานที่สุดท้าย คือ ควายฮับ เป็นสถานที่ที่มีกิจกรรมการเลี้ยงกระบือ ที่เน้นการดำรงวิถีชีวิตเกษตรและประกอบอาชีพด้วยพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงกระบือทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้สามารถมีรายได้พอเพียงในบริบทของการดำรงชีพปัจจุบัน ซึ่งกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การเลี้ยงกระบือ การให้อาหารกระบือ และการอาบน้ำกระบือ ที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี



ภาพที่ 4 ควายฮับ

การกำหนดเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวของหาดไม้ขาวจึงสามารถนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวแบบวันเดียว (One day trip) ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางท่องเที่ยว ณ หาดไม้ขาว ประกอบด้วย หาดไม้ขาว นาผืนสุดท้าย และควายฮับ ดังแสดงภาพที่ 5 แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวทางทะเลของหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต



ภาพที่ 5 แผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเลของหาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต



## สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้สำรวจและรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนไม้ขาว โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชุมชนสามารถจัดกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมจากแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และกิจกรรมจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งกิจกรรมจากแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ หาดไม้ขาว ส่วนกิจกรรมจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ นาผืนสุดท้าย และควายฮับ

ผลจากการศึกษานี้จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะ ได้จากศักยภาพของชายหาดซึ่งยังมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก และยังคงพอมีวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั้งเดิมกล่าวคือ การทำสวนยาง การประมงขนาดเล็ก การริเริ่มตลาดชุมชนริมทะเล (ตลาดชมเลบ้านไม้ขาว) นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่พักและโรงแรมขนาดใหญ่ในบริเวณนี้ยังมีการสร้างจุดขายของทำเลที่ตั้งว่าเป็นชายหาดที่มีเต่าขึ้นมาวางไข่ มีมูลนิธิเต่าทะเลในพื้นที่ เป็นชายหาดที่มีความสงบเงียบ เหมาะแก่การพักผ่อน ต่างจากชายหาดอื่น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้าพักที่โรงแรมต่าง ๆ ของหาดไม้ขาวจึงเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการจับจ่ายและพร้อมที่จะทำกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับชุมชน ประกอบกับทุนทางทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สำคัญ เช่น จักจั่นทะเล และเต่าทะเล ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้ นอกเหนือไปจากการท่องเที่ยวชายหาดทั่วไป ในจังหวัดภูเก็ต เช่น กิจกรรมการหาจักจั่นทะเล เพื่อการประกอบอาหารจากเมนูจักจั่นทะเล กิจกรรมการเรียนรู้การทำสปาทราย เป็นต้น

ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาบุคลากรคนรุ่นใหม่เพื่อรองรับ ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นเอกภาพ การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม รวมถึงการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของทรัพยากรดั้งเดิมให้มีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรต้องศึกษาเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในชุมชนบ้านไม้ขาวรวมถึงรูปแบบการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชนบ้านไม้ขาว

## เอกสารอ้างอิง

พจนาน ศวนศรีและสมภพ ยี่จ้อหอ. (2556). *คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. เชียงใหม่:

วนิดาการพิมพ์.

วีระพล ทองมา. 2559. *การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก [www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc](http://www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc)